

19 SZAVAD VILÁGOSSÁG AZ UTAMON

Bibliai ismeretterjesztő füzetek

**Megjelenik a Keresztény Értelmiségi Kör
és az Agapé Kiadó gondozásában a Hitélet folyóirat mellékleteként**

19A – A SZEGÉNYEK KIS MARADÉKA

A babiloni száműzetés ötven, illetve hatvan éve igen fontos szakasza volt Isten népe felkészülésének. A megpróbáltatások, a múlt átértékelése és a próféták munkája nyomán kialakult a hívek egy csoportja, egy „maradék”, amely hamis reményektől mentes hitet kezdett el táplálni. Ez a hit élő és bensőséges hitté vált.

NEM MINDENKI, HANEM CSAK EGY KIS MARADÉK

Izrael bölcsei már a legrégebb időktől fogva mély meggyőződéssel vallották, hogy az összeomlások és a katasztrófák sorozata ellenére fennmarad majd egy maradék, a nép egy kis része, az ígéretet és a remények várományosa. Ezt példázta Noénak és családjának az esete, az emberiség kis maradéka, amely túlélte a vízözönt. A pusztai lázadásnak is hasonló üzenete volt számukra: a héberek fellázdáltak a pusztában Jahve ellen, de gyermekeik megmenekültek a haláltól, és bejutottak az Ígéret Földjére. Sok próféta beszélt „Izrael kis maradékáról” különböző szövegkörnyezetben, amelyekből azonban egyértelműen kitűnik, hogy „maradékról” van szó.

ILLÉS

A kilencedik század hitehagyási korszakában élt északon. Jahve azonban megígérte neki: „De hétezeret életben hagyok Izraelben: minden térdet, amely nem hajolt meg Baal előtt...” (1Kir 19,18)

ÁMOSZ

Északon tevékenykedett a nyolcadik században. Ő is beszél a „maradékról”: „Amikor a pásztor is csak egy szárcsontot vagy egy fülhegyet ment meg az oroszlán

szájából, ugyanígy Izrael fiai közül is (alig) mentenek meg” (Ám 3,12). Szimbolikus nyelvezettel utal arra, hogy a gyűjtőhöz hasonlóan – aki köveket válogat, hogy azokból szép házat építsen magának – az isteni ítéletek is a bűnösök elveszését és a jók megmenekülését eredményezik.

IZAJÁS

A háborús fenyegetettség és a hit gyöngülése ellenére Izajás meggyőződését fejezi ki, hogy marad majd egy Jahvehoz hű csoportocska, s emiatt fiának a Seár-Jasúb nevet adja, aminek a jelentése „a maradék megmenekül”, azaz egy kis rész megtér Istenhez, és Isten irgalmának köszönhetően megmenekül az összeomlástól (Iz 10,20).

MIKEÁS

Ugyanabban az időben Mikeás azt hirdeti, hogy Isten maradékot készít magának a hűtlen nép közepette (Mk 2,12–13), egy megtisztított csoportot (4,7), akik az Ábrahámnak adott ígéret örökösei, azaz az áldás, illetve az átok forrásai attól függően, milyen magatartást tanúsítanak (Ter 12,3). „A hívek atyjának” leszármazottai, melyek száma akkora, mint a csillagoké az égen, az egymást követő válságok közepette egy kicsiny maggá változik, melyre a hit és a szentség jellemző, és amely nagy remények hordozójává válik.

JEREMIÁS

Juda katasztrófájának e nagy hírnöke számára nincs kétely: a maradékot azok a száműzöttek képezik, akik visszatérnek Babilonból (Jer 24 és 29).

JAHVE SZEGÉNYEI

Ezekiel próféta azonban nyíltan kimondja, hogy a babiloni száműzetés túlélői semmivel sem jobbak azoktól, akik meghaltak (Ez 6,8; 12,15köv.). Tehát a számkivetés megpróbáltatásai nem szavatolják azt, hogy valaki az új nép „kovászává” válik, az Istentől meghívott kis számú csoport tagjává, mely segítségével Isten folytatja üdvösségtörténetét. Ez a feladat egy még jobban megtisztított csoportra, Jahve szegényeire vár.

* 630 táján Szofonias ilyen értelemben beszélt: „Szegény és alázatos népet hagyok benned, mely majd az Úr nevében bizakodik.” (Olvassa el C61).

* Második Izajás minden kétséget kizárva jelenti ki Isten népének kis maradéka azonos Jahve szegényeivel: „Ujjongjatok egek... Mert megvigasztalja népét az Úr, és szegényein megkönyörül” (49,13).

* Vajon kik voltak Jahve szegényei? Egyesek közülük valószínűleg szegények voltak, de nem mindannyian.

A tényleges szegénység abban nyilvánult meg, hogy a babiloni száműzetés megfosztotta őket a földtől, otthonuktól, a Templomtól és a hazájuktól. Nem maradt semmijük. Volt okuk a csüggedésre és a hitvesztésre, sőt biztosan akadtak olyanok is, akik emiatt eltávolodtak Istentől...

* Isten szegényeinek a jellegzetessége, hogy ahelyett, hogy fellázadnának Isten ellen, ők inkább hozzá és testvéreikhez fordulnak. Isten előtti alázatosságot gyakoroltak, megvallották bűneiket, ellenkezés nélkül elfogadták akaratát. Bízta Istenben, mert tudták hogy Ő hűséges és jósággal teli Atya. Együtt éreztek a többi szegénnyel és mindenkor készek voltak arra, hogy segítsék és megvédjék őket. Mindenek fölött remélték a megváltó Messiásban, aki szintén szegény lesz, és aki

nem úgy jön majd el, mint hódító, hanem számárháton szamaragolva (Zak 9,9).

Ilyenek voltak Isten szegényei. Ilyen magatartást kell nekünk is kialakítanunk szívünkben. Ezeket az érzelmeket táplálták Babilonban és hazatérésük után is.

A ZSOLTÁROK, A SZEGÉNYEK IMÁI

Ahhoz, hogy jobban megismerjük és kövessük Jahve szegényeinek a mentalitását, elmélkednünk kell a zsoltárokról, amelyek kifejezik alázatosságukat, hitüket és vágyukat az üdvösség után. Különböző csoportokat különböztetünk meg közöttük, és nincs mind a százötven közvetlen kapcsolatban Jahve szegényeivel, de a babiloni száműzetéshez sincs mindegyiknek köze, hiszen néhánynak a keletkezése egészen Dávid idejére nyúlik vissza. Azt azonban világosan kimondhatjuk, hogy érződik bennük a szegények ájtatossága és lelkülete, azoknak a lelki állapota, akik imáikat az üldöztetések, csapások és szenvedések közepette intézik Istenhez (Olvassa el C 62–63). A zsoltárok alanyai olyan személyek, akik Isten barátainak és szolgálóinak érzik magukat (Zsolt 86,1–2), és akik nála keresnek menedéket (34,5–11).

A zsoltárok azoknak az alázatos embereknek az imái voltak, akik kitartóan várták a Messiást, mint ahogyan azt Mária éneke is igazolja (Lk 1,46kk). Jézus is imádkozta a zsoltárokat kezdettől egészen a kereszten bekövetkezett haláláig (Zsid 10,5kk; Lk 23,46). Az első keresztények imái is a zsoltárok voltak (Ef 5,19). Mind ezen ok miatt a zsoltárok a mi imáinkká is kell hogy váljanak – de csak akkor, ha szívünkben a szegények lelkületét tápláljuk.

19B – KIEGÉSZÍTŐ OLVASMÁNYOK

A zsoltárok az Egyház életében

A zsoltárok fontos szerepet töltenek be az Egyház életében. A zsolozsma által, amelyet az egész földkerekségen napkeltétől napnyugtáig imádkoznak (ma már nemcsak a szerzetesek és a szolgálati papság, hanem a keresztségben nyert általános papság alapján egyre többen azok közül is, akik nem birtokolják az egyházi rend szentségének fokozatát), egyetlen imádkozó közösségbe kapcsolódnak mindazok, akiket egyesít a Krisztusba vetett hit, és megszentelt az egy keresztség.

Legkiválóbb helyüket azonban a zsoltárok a mindent felülmúló liturgiában, a szentmisében kapják meg, ahol a hívek általuk válaszolnak Isten ígéjére, tudva, hogy a zsoltárokból is Isten ígését ismétlik.

Értékük különösen azóta növekedett, amióta a népnyelv közkinccsé tette őket. Azonban nem elegendő az egyes szavak nyelvi megértése; ahhoz, hogy használtuk keresztény életünkre is gyümölcsöző legyen, szükséges tudnunk, milyen körülmények között keletkeztek, és számunkra mit jelentenek.

A kinyilatkoztatás párbeszédben történik Isten és emberek között. Isten ígéje, szava válasza: „Aho-

gyan az eső és a hó nem tér vissza, amíg meg nem öntözi a földet, úgy Isten ígéje sem tér vissza megvalósulatlanul” (Iz 55,10–11).

Ez különösen vonatkozik a zsoltárokra: a zsoltárok a hívőnek és a hívőközösségnek, Isten népének válasza Isten ígéjére – de ugyanakkor csodálatosan maga Isten ígéje is, a kinyilatkoztatásnak egy része.

A Biblia 150 zsoltára a legkülönbözőbb műfajokat tartalmazza. Több évszázadon át keletkeztek, és eredetük mind a mai napig nincs maradéktalanul kikutatva. Mivel az Ószövetség görög fordításában („hetvenes fordítás”, „Septuaginta”, LXX) megvan mind a 150 zsoltár, és ez a fordítás feltehetőleg a Krisztus előtti 3. században készült, így Kr. e. a 3. században már meg kellett lennie mind a 150 zsoltárnak.

A zsoltárok héber elnevezése: tehilim = dicséretetek. Azt a hangszert, amelyen a zsoltárokat leginkább kísérték, görögül psalterionnak nevezték. Ebből lett a latin psaltérium, majd a magyar zsoltár. A zsoltárok számozása eltérő, aszerint, hogy a fordító két rövidebb zsoltárt egynek tekintett, vagy egy hosszabbat felosztott. (A latin Biblia számozását zárójelben szoktuk jelölni.)

A zsoltárokból a hagyomány hetvenhárom Dávidnak tulajdonít, mint ahogyan a Törvényt Mózeshez, a bölcsességet Salamonhoz kapcsolja. Egyes szentírási helyek arról beszélnek, hogy Dávid maga is játszott hárfán (1Sám 19,9; 1Krón 23,5; Ám 6,5).

A zsoltárok rendkívül gazdag és változatos tartalommal, kifejezésmóddal, szótárral – hasonlóan, mint az egész Ószövetség és az egész Biblia – választ keresnek az élet alapvető kérdéseire: Ki az Isten? Ki az ember? Tehát nemcsak helyes vallásosságra, hanem egészséges életszemléletre is tanítanak bennünket. Egyúttal az imádságnak csodálatos kincseit is megtaláljuk a zsoltárokból, amelyek segítségével megtanulhatunk helyesen imádkozni, és gazdagíthatjuk imaéletünk szókincsét, kifejezésmódját.

A zsoltárokat többféleképpen is fel lehet osztani (pl. aszerint, hogy Istent Jahvenak, vagy Elohimnak szólítják). A legcélszerűbb mégis, ha műfajok szerint osztjuk fel őket:

1. dicséretetek,
2. hálazsoltárok,
3. oktató (bölcseleti) zsoltárok,
4. a szövetség megújításáról szóló zsoltárok,
5. az Istenbe vetett bizalomról szóló zsoltárok,
6. siralmak (imádságok, könyörgések),
7. királyi zsoltárok,
8. Isten királyi hatalmáról szóló zsoltárok,
9. Sion-énekek.

Rokay Zoltán: Zsoltárok.

Katolikus Kincses Kalendárium, 1991. 129–140. oldal

19C – ELMÉLKEDÉSRE ÉS MEGBESZÉLÉSRE AJÁNLOTT SZÖVEGEK

61 ISTEN SZEGÉNYEI, IZRAEL ALÁZATOS MARADÉKA

Nem hagyok meg belőled, csak egy szerény kis népet, amely az Úr nevében reménykedik:

Izrael maradékát. Nem művelnek többé gonoszsgot, nem beszélnek hazugságot, nem lelsz majd csalfa nyelvet a szájukban. Legelnek, letanyáznak, és senki sem zavarja meg őket.

Dalolj, Sion leánya, zengj éneket, Izrael! Örülj és ujjongj egész szívedből Jeruzsálem leánya!

Nem hajtja végre rajtad az ítéletet az Úr, elűzte elenségedet, Izraelnek az Úr a királya, ne félj többé semmi rossztól!

Azon a napon így szólnak majd Jeruzsálemhez: Ne félj, Sion! Ne lankadjon kezed!

Veled van az Úr, a te Istened, az erős Szabadító! Örülj majd neked nagy örömmel, újjáéleszt szeretetével, örülj majd neked ujjongó örömmel, mintha ünnepet ülné.

Szof 3,12–17

62 ISTEN SZEGÉNYÉNEK MEGSZABADÍTÁSA

Engedd, hogy áldjalak, Uram és Királyom, hogy magasztaljalak, üdvömnek Istene. Háladalt szeretnék zengen nevednek.

Mert segítőm és oltalmazóm lettél, s megóvtad testemet az enyészettől, megoltalmaztál a gonosz nyelv tőrétől, a hazugságot kitalálók ajkától; azokkal szemben, akik ellenem támadnak, oltalmazóm lettél és megmentettél,

nagy irgalmasságod szerint és neved dicsősége szerint, az engem elnyelni készülő torkától, azok kezétől, akik életemre törtek, a sok szorongatástól, amely rám szakadt,

a fojtogató lángtól, amely körülvett, a tüztől, amelyet nem én szítottam,

az alvilág ölének mélyétől, a hitvány ajkaktól és a hazug szótól,

a király előtt a gonosz nyelv rágalmától. Mivel már közel voltam a halálhoz, életem leszállt a Seol kapuihoz.

Bárhova fordultam, nem akadt gyámolom, támaszt kerestem, de seholsem találtam.

Ekkor irgalmadra gondoltam, én Uram, és öröktől fogva végbevitt tetteidre. Mert segítesz azokon, akik benned bíznak, és megmented őket ellenségeiktől.

Ezért fölemeltem hangomat a földről, és esdekелtem, hogy ments meg a haláltól.

Az Úrhoz folyamodtam, Uramnak atyjához: „Szorongattatásom napján ne hagyj el, az acsarkodásnak s a magánynak idején. Akkor mindennap dicsérem majd a neved és hálásan magasztallak.”

Ekkor imádságom meghallgatást talált, megmentettél az elpusztulástól, s a nehéz időkből kiszabadítottál.

Ezért magasztallak és áldalak téged, és zengem az Úr nevének dicséretét.

Kisfiú koromban, mielőtt utakra indultam, nyíltan bölcsességet kértem imáimban.

A templomkapunál tanultam meg becsülni, s életem végéig kutatok utána.

Virágkorában a szívem örömét lelte benne, amikor olyan volt, mint színesedő szőlő. A lábam egyenes úton járt, s ifjúkorom óta nyomon követtem.

Ha egy kissé felé fordítottam fülem, máris kaptam, nagy bölcsességet szereztem.

A segítségével előbbre jutottam, áldom, aki nekem bölcsességet adott.

Sir 51, 1–17

63 ISTEN SZEGÉNYEINEK ZSOLTÁRA

Az Úr az én pásztorom, nem szenvedek hiányt, zöldellő réteken legeltet. A nyugalom vizéhez terel és felüdíti lelkemet. Az igaz úton vezérel, nevéhez híven.

Ha sötét völgyben járok is, nem félek a bajtól, hisz te velem vagy.

Botod, pásztorbotod biztonságot ad.

Számomra asztalt terítettél, ellenségeimnek szeme láttára.

Fejemet megkentéd olajjal, s a poharam színültig töltötted.

Kegyelmed és jóságod vezet életemnek minden napján,

s az Úr házában lakhatom örök időken át.

Zsolt 23

19D – ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK

1. Milyen tanulságot vontak le Noé családjának megmeneküléséről?

2. Egészítse ki Ámosz mondatát: „Amikor a pásztor is csak egy ..... vagy ..... ment meg az oroslán szájából, ugyanúgy Izrael fiai közül is (alig) mentenek meg.”

3. Izajás és fia

a. Milyen nevet adott Izajás a fiának?

b. Mit jelent ez a név?

c. Ön szerint miért adta neki ezt a nevet?

4. Kivel azonosította Jeremiás Izrael „maradékát”?

5. Egészítse ki Szofonias következő mondatát: „..... és ..... népet hagyok benned, mely majd az ..... bizakodik.”

6. „Ujjongjatok egek... Mert megvigasztalja népét az Úr, és szegényein megkönyörül.”

Ki mondta ki ezeket a szavakat Isten nevében?

Az Ószövetség melyik könyvében található?

Írja be a lelőhelyet: ..... fejezet, ... sor

7. Sorolja fel Isten szegényeinek négy jellegzetességét:

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....